

PRVI SLOVENSKI GLASBENI FESTIVAL
V LJUBLJANI OB PROSLAVI
60LETNICE GLASBENE MATICE LJUBLJANSKE

V NEDELJO, DNE 15. MAJA 1932

GALLUSOV KONCERT

PEVSKEGA ZBORA
GLASBENE MATICE

Dirigent: ravnatelj Mirko Polič

ZAČETEK TOČNO OB 1/2.12. URI

DVORANA FILHARMONIČNE DRUŽBE

JAKOB PETELIN-GALLUS — CARNIOLUS:

PATER NOSTER, osmeroglasna moteta (četveroglasen moški in četveroglasen ženski zbor).

AVE MARIA, osmeroglasna moteta (dva četveroglasna mešana zbora).

MEDIA VITA, osmeroglasna moteta (dva četveroglasna mešana zbora).

ECCE, QUOMODO MORITUR IUSTUS, četveroglasna moteta (mešan zbor).

UBI PLATO, osmeroglasna moteta (četveroglasen ženski in četveroglasen moški zbor).

Vse iz zbirke „Opus musicum“, objavljene leta 1586.

★

LAUS ET PERENNIS GLORIA, osmeroglasna moteta (dva četveroglasna mešana zbora) iz „Opus musicum“.

nescio quid sit amor, šesteroglasen madrigal (triglasen ženski in triglasen moški zbor),

noli laudari, šesteroglasen madrigal (triglasen ženski in triglasen moški zbor), oba iz zbirke „Moralia“, objavljene leta 1596. od brata Jurija Petelina.

★

VAE NOBIS, četveroglasna moteta za moške glasove (ad aequales).

ALLELUIA! CANTATE DOMINO! Dvanajsteroglasna moteta (trije štiriglasni mešani zbori) iz zbirke „Opus musicum“.

.....

Jakob Petelin (svoje ime si je po tedanji šegi prevedel v nemščino: Händl in latinščino: Gallus) je v naši glasbeni literaturi popolnoma osamljen pojav. Živel in deloval je v času, ko ni bilo v naših krajih o kaki višji glasbeni kulturi ne duha ne sluha. Zato je povsem naravno, da se njegov talent ni mogel razviti v rojstnem kraju, temveč šele v tujini ter je prišel do veljave v okolici, ki se ji je pa moral predvsem prilagoditi. Vendar se v bistvu njegovih skladb lahko zasledi slovanski karakter, bodisi v harmoniki, bodisi v melodiki (seveda, kjer se ne naslanja na kak določen vzor, na primer Gregorijanski koral).

Zato nas ne opravičuje samo slučaj, da je bil rojen kot sin našega naroda v našem kraju (1550. v Ribnici) k temu, da ga reklamiramo zase, čeprav je moral svoje življenje in delovanje posvetiti drugim (deloval je do svoje smrti leta 1591. v Pragi), temveč ga tudi po njegovem bistvu in načinu lahko prištevamo med naše. Zato smo smatrali za potrebno in pravilno, da se na prvem slovenskem festivalu oglasi tudi nje-

gova pesem. S svojo veličastnostjo naj posveti to našo prvo veliko glasbeno manifestacijo, pred tujim svetom pa naj s tem dokumentiramo našo voljo, da ga smatramo za svojega ter da želimo s kultiviranjem njegove glasbe tudi praktično uveljaviti njegovo delo, kolikor ima to še v sebi življenjske sile. In ta je v Gallusu neusahljiva. Katerokoli kompozicijo izmed naravnost ogromnega števila njegovih del poskusite, vsaka vam bo to trditve dokazala. Med njimi pa so taki biseri, ki se po svoji koncepciji, navdahnjenosti in tehnični izpeljavi lahko postavijo ob stran najlepšemu in najboljšemu, kar je na tem področju ustvaril človeški duh.

Težišče njegovega dela je v cerkveni pesmi, in sicer za a-capella-zbor. Tehniko zborovskega aparata je obvladoval suvereno ter je njegove izrazne možnosti stopnjeval do neverjetnosti. Uporabljal ga je v najrazličnejših kombinacijah od dvoglasnega do kompliciranega štiriindvajsetglasnega stavka. Kombiniral je posamezne glasove (vedno upošteva-joč bistvo besedila) na najrazličnejše načine. V pojasnilo nekaj primerov: tri- in četveroglasni ženski proti prav takemu moškemu zboru (iz našega programa: „Nescio quid sit amor“ ali „Noli laudari“ in „Pater noster“ ali „Ubi Plato“); v skupnih partijah dobi tako šestero- ali osmeroglasen zbor. Četveroglasen moški („Vae nobis“, čisti kontrapunktičen stavek: ad aequales) ali mešani zbor („Ecce quomodo moritur iustus“); dvojen četveroglasni mešani zbor („Ave Maria“, „Media vita“ itd.), ki mu v skupnih odstavkih tudi daje možnost osmeroglasja. Že v okviru tega se prožijo neizčrpne kombinacije. Toda Gallus se ne zadovoljuje s tem. On gre na dvanajst, šestnajst in štiri in dvajset glasov, ki jih organizira v tri in štiri zборе po štiri, pet in šest glasov. Večkrat jih razdeli v čisto enake skupine, često pa (navadno po smislu besedila) jih sestavlja popolnoma različno, n. pr. I. zbor same soprane v četveroglasju (z otroškimi glasovi), II. zbor alte, III. tenorje, IV. base, spet drugje v enem zboru sorazmerno razdelitev vseh človeških glasov (v četvero- ali šestoglasju), medtem ko v drugem izpušča tenorje itd. En primer take kombinatorične kompozicije prinaša sklepna točka našega razporeda: „Alleluia! Cantate Domino“ za tri četveroglasne mešane zборе, ki jih uporablja alternirajoče z daljšimi frazami, tako da se tridelne periode razdele na tri edinice, ali pa v najožjem imitatoričnem stavku (n. pr. pri besedah: „cantate, et exultate“), pri sklepih pa ima spet vse tri zборе združene v reelno dvanajsteroglasje. Spet druga kombinacija izkazuje štiri izmenjajoče se zборе, izmed katerih pa se vsak tudi samostojno lahko izvaja, če se seveda preskočijo vmesne pavze itd., itd.

Studij Gallusa, ki ga omogoča krasna in temeljita izdaja dr. J. Mantuanija, odkriva vsakomur, ki se ga loti z voljo, neizčrpna bogastva duha in tehnike. Tu šele se lahko spozna, kaj vse se dá doseči s tako omejenim aparatom kakor je človeški glas in kljub najstrožjim harmonskim in kontrapunktičnim omejitvam. Toda na delu mora biti seveda mojster!

Transkripcijo izvajanih zborov sta poleg g. dr. J. Mantuanija („Alleluia“) oskrbeli gg. M. Hubad in M. Polič.

Pater noster.

Pater noster, qui es in coelis, sanctificetur nomen tuum, adveniat regnum tuum, fiat voluntas tua sicut in coelo et in terra. Panem nostrum cotidianum da nobis hodie et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris et ne nos inducas in tentationem, sed libera nos a malo, amen.

Ave Maria.

Ave Maria, gratia plena, dominus tecum, benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus ventris tui Jesus Christus!

Media vita.

Media vita in morte sumus, quem quaerimus adiutorem nisi te, Domine, qui pro peccatis nostris iuste irasceris. Sancte deus, sancte et misericors salvator, amarae morti ne tradas nos.

Sredi življenja smo v smrtni nevarnosti, koga iščemo kot pomočnika, če ne Tebe, Gospod, ki si po pravici užaljen radi naših pregreh. Sveti Bog, sveti in usmiljeni rešenik, ne izroči nas bridki smrti!

Ecce quomodo moritur iustus.

Ecce, quomodo moritur iustus,
et nemo percipit corde.
Viri iusti tolluntur
et nemo considerat.
A facie iniquitatis sublatus est iustus!
Et erit in pace memoria eius,
in pace factus est locus eius
et in Sion habitatio eius
et erit in pace memoria eius.

Glejte, kako umira pravični,
pa nihče v srcu ne čuti.
Žrtev sveti možje so,
pa mar ni nobenemu.
Iz kroga je ljudi hudobnih odstranjen
pravični!
In večno bo živel v preslavnem spominu.
Našel počitka je mesto miru
na Sionu bivališče svoje.
In večno bo živel v preslavnem spominu.

Ubi Plato?

Ubi Plato?
Ubi Porphyrius?
Ubi Tullius aut Virgilius?
Ubi Thales?
Ubi Empedocles?

Kje je Platon,
kje Porfirij?
Kje je Tulij in Vergilij?
Kje Tales,
kje Empedokles,

Aut egregius Aristoteles,
Alexander ubi rex maximus?
Ubi Hector, Troiae fortissimus?
Ubi David, rex doctissimus?
Ubi Salomon prudentissimus?
Ubi Absalon pulcherrimus, cum
Helena Paris pulcherrima?
Ceciderunt in profundum ut lapides.
Quis scit, an detur eis requies.
Sed tu, deus, rector fidelium,
fac te nobis semper propitium,
cum de malis fiet iudicium.

Aristoteles odlični,
Aleksander, kje mogočnih kraljev kralj?
Hektor dični, Troje viteški branitelj?
Kje je David, kralj in pevec,
Salomon premodri vedec,
kje je lepi Absalon?
z lepo Héleno kje Paris?
Kakor kamen pogreznili
so se, v brezno potopili,
kdo ve, li našli so mir?
Ti pa, Bog, vladevec vernim,
vsevilj milosten nam bodi,
ko boš sodil grešnike!

Laus et perennis gloria.

Laus et perennis gloria
Deo patri et filio
Sancto simul paraclito
in saeculorum saecula.
Amen.

Razlegaj neminljiva čast
Bogú Očetu, Sfnu se,
Razlegaj Duhu Svetemu
Na veke večna slava se.
Amen.

Nescio quid sit amor.

Nescio, quid sit amor,
nec amo, nec amor, nec amavi,
sed scio, si quis amat,
uritur igne gravi.

Kaj je ljubezen, ne vem:
neljubljen ne ljubim in nisem;
vem pa: kdor ljubi, gorí
v srcu mu ogenj pekoč.

Noli laudari.

Noli laudari,
Cum possis vituperari:
Nam laus vana perit,
gloria risus erit.

Hvale ne išči si, glej,
ko vreden mordà si le graje:
hvala ti prazna skopni,
slava se v smeh prelevi.

Vae nobis.

Vae nobis, quia peccavimus.
Defecit gaudium cordis nostri,
versus est in luctum chorus noster,
cecidit corona capitis nostri.
Vae nobis, quia peccavimus.

Gorje nam, ker smo grešili,
ni več radosti v naših srcih,
naše veselje se je izpremenilo v žalost,
naša glava ni več ovenčana.
Gorje nam, ker smo grešili.

Alleluia! Cantate Domino.

Alleluia! Cantate Domino canticum novum, alleluia!
Jubilare Deo omnis terra. Alleluia!
Servite Domino in laetitia! Alleluia!
Cantate et exultate et psallite! Alleluia!
Exaltate regem regum et hymnum dicite Deo. Alleluia!

Aleluja! Zapojte Gospodu nov spev, aleluja!
Raduj se vsa zemlja Bogú, aleluja!
Služite veseli Gospodu, aleluja!
Vriskájte in pojte in rájajte mu, aleluja!
Kralja nad kralje slavíte in himno uberíte Bogu, aleluja!

